

รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก¹

น้อย คันชิ่งทอง และปราณี ชื้ออุทิศกุล²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน แหล่งข้อมูลคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน แหล่งข้อมูลคือ บ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 แห่ง กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ 15 คน บ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ 19 คน ผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ 46 คน และผู้ให้บริการบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ 56 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่า t-test ได้ผลการวิจัยว่า รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก มี 6 องค์ประกอบ คือ โครงสร้างทางกายภาพ การบริหารจัดการ อาสาสมัคร บริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ทรัพยากรสารสนเทศ เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนคือ ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก ผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ให้บริการบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก

คำสำคัญ: บ้านหนังสือชุมชน, ห้องสมุดประชาชน, ห้องสมุดชุมชน

¹บทความจากงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้รับทุนวิจัยจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Operational Model of Community Learning Centers in Phitsanulok Province¹

Noi Kunchangtong and Pranee Sueuthiskul²

Abstract

The purpose of this research was to develop the operational model of community learning centers in Phitsanulok province. The process were conducted consecutively as follows; Step 1 Analyzing and synthesizing the composition of operational model of community learning centers through 21 experts. Step 2 Building and verifying quality of the composition of operational model of community learning centers. Data were collected based on a connoisseur method. Step 3 Trailing and evaluating the operational model of community learning centers. Data sources for trail were 2 community learning centers in Phitsanulok province. Sources of information for evaluating the operational model of community learning centers were 15 committees from community learning center at Ban Neu Rung-Arun and 19 committees from community learning center at Wat Kao Kaew Prachanurak, 46 users from community learning centers Ban Neu Rung-Arun and 56 users from community learning centers at Wat Kao Kaew Prachanurak. The research equipment was a satisfaction questionnaire. Statistical analyses including mean, median, standard deviation, interquartile range and t-test. The findings showed a total of six compositions of operational model of community learning centers in Phitsanulok province, namely physical structures, management, volunteers, services and activities to promote reading and learning, information resource, networking and community participation. For evaluation of the operational model of community learning centers, the research results showed that the satisfactions of practitioners from both community learning centers were at a high level. The users of community learning centers at Wat Koh Kaew Prachanurak satisfied with the overall community learning centers operational model at the highest level. As for the users from community learning centers at Ban Neu Rung-Arun, they satisfied at a high level.

Keywords: Community learning center, Public library, Community library

¹ This research article entitled “operational pattern of community learning center in Phitsanulok provinces” was financial supported by Pibulsongkram Rajabhat University research fund in fiscal year 2018.

² Assistant Professor in Library and Information Science Program, Faculty of Humanity and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University

บทนำ

บ้านหนังสือชุมชน (The Community Learning Center: CLC) หมายถึง บ้านที่เจ้าของบ้านหรือเจ้าของสถานที่ได้อุทิศให้ใช้เป็นห้องสมุดประชาชนของชุมชน อาจเป็น ร้านอาหาร ร้านค้า บ้านผู้มีจิตอาสา บ้านผู้นำชุมชน ศาลาอเนกประสงค์ และโรงพยาบาล เป็นต้น โดยมีเจ้าของบ้านหรืออาสาสมัครเป็นผู้ดูแลให้บริการ โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน มีวัตถุประสงค์คือ 1) เป็นแหล่งการอ่านใกล้ตัวในชุมชน 2) เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ป้องกันการลืมนหนังสือ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้อ่านเชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 3) เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นบ้านหนังสือชุมชนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความสำคัญยิ่งในฐานะเป็นรากฐานของการสร้างสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เป็นแหล่งการอ่าน เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีผู้คนมาพบปะพูดคุย เป็นแหล่งกระตุ้นและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เป็นธนาคารความรู้ใกล้บ้าน และมีข้อมูลข่าวสารใกล้ตัวที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย (Office of the Non-Formal and Informal Education: NFE., 2016)

บ้านหนังสือชุมชน เดิมใช้ชื่อว่า “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” มีจุดเริ่มต้นมาจากการที่รัฐบาลกำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน และกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้ดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยผ่านแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” และห้องสมุดประชาชนอำเภอ แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงได้มีแนวคิดที่จะให้มีแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านให้มากที่สุดในรูปแบบของห้องสมุดประชาชนของชุมชน โดยในปี 2556 สำนักงาน กศน. ได้จัดทำโครงการ “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” จำนวน 41,800 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั่วทั้งประเทศ) และในปี 2557 มีนโยบายจะขยายให้ครบทุกพื้นที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสทรงพระชนมายุครบ 5 รอบในวันที่ 2 เมษายน 2558 ทว่าโครงการดังกล่าวยังไม่ทันได้ดำเนินการแล้วเสร็จ ในปี 2559 รัฐบาลได้ตัดงบประมาณจัดซื้อหนังสือพิมพ์และนิตยสารของบ้านหนังสืออัจฉริยะ เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าภารกิจและการใช้งบประมาณซ้ำซ้อนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลในส่วนนั้นได้ถูกยกเลิกไป แต่ชุมชนยังเห็นความสำคัญและประโยชน์ของบ้านหนังสืออัจฉริยะอย่างน้อยก็ยังเป็นแหล่งพบปะพูดคุยหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และเป็นแหล่งดึงดูดคนในชุมชนให้สนใจเรื่องการอ่านได้บ้าง สำนักงาน กศน. จึงได้สานต่อโครงการโดยการปรับเปลี่ยนชื่อจาก “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” เป็น “บ้านหนังสือชุมชน” เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้มีจิตอาสาดำเนินงาน

ตามศักยภาพของตนตามความสมัครใจ โดยสำนักงาน กศน. ได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุน ให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือตามที่ผู้มีจิตอาสาร้องขอ ยกเว้นการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน (NFE., 2016)

จากการติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนิน โครงการบ้านหนังสือ อัจฉริยะก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อมาเป็นบ้านหนังสือชุมชน โดยหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 นั้นพบว่า 1) การดำเนินงาน โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เริ่มตั้งแต่สถานที่ตั้งที่ต้องคัดเลือกจากบ้านที่สนใจและเจ้าของบ้านมีจิตอาสา ซึ่งอาจมีข้อจำกัดเรื่องความคับแคบ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ชั้นวางหนังสือ โต๊ะ เก้าอี้ไม่เพียงพอ จำนวนหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ที่มี คือ มีเพียงหนังสือพิมพ์วันละ 2 ฉบับ นิตยสารรายสัปดาห์ ๆ ละ 1 ฉบับ และนิตยสารรายปักษ์ ๆ ละ 1 ฉบับ ประเภทของหนังสือยังไม่หลากหลายและไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เมื่อจัดซื้อหนังสือก็ไม่มีการจัดส่งถึงบ้านหนังสือ ต้องให้เจ้าของบ้านเป็นผู้มารับ ซึ่งอาจเป็นการเพิ่มภาระให้เจ้าของบ้าน และยังเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บ้านหนังสือไม่ได้รับหนังสือพิมพ์ทันตามกำหนดเวลาทุกวัน 2) การดำเนินงานโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะยังไม่เกิดประสิทธิผล กล่าวคือ บ้านหนังสือบางแห่งไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทำให้มีผู้มาใช้บริการน้อย บางแห่งไม่มีการเก็บสถิติผู้มาใช้บริการ ทำให้ไม่ทราบว่าผู้มาใช้บริการมากน้อยเพียงใดในแต่ละวัน ไม่มีการสำรวจความพึงพอใจและความต้องการของผู้มาใช้บริการ ตลอดจนไม่ได้มีการกำกับติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานโครงการอย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่ทราบความก้าวหน้าหรือปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน (NFE., 2014) ผลการตรวจสอบดังกล่าวยังไม่ทันได้รับการแก้ไขก็เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ สำนักงาน กศน. ต้องปรับเปลี่ยนโครงการดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สภาพดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อทำให้ประชาชนที่ยังไม่มีบ้านหนังสือขาดโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวได้โดยง่าย ขาดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้ไม่มีความรู้ที่เพียงพอสำหรับการพัฒนาชีวิตให้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาได้

คณะผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของบ้านหนังสือชุมชน จึงได้ดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก โดยได้แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพ การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน การวิจัยพบว่า 1) บ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่บ้านผู้นำชุมชน มีลักษณะเป็นมุมหนึ่งในอาคาร เปิดให้บริการมาแล้วเป็นเวลา 2 ปี การจัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนได้รับการสนับสนุนจาก กศน. อำเภอเป็นหลัก ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นประชาชนในชุมชน มีเวลาเปิดให้บริการไม่แน่นอน มีการประชาสัมพันธ์ผ่านบุคคลในชุมชน 2) สภาพการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ตั้งอยู่ในที่ที่มีการ

คมนาคมสะดวก ด้านการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยเจ้าของบ้านและบุคคลในครอบครัว ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านอาสาสมัครบ้านหนังสือ ส่วนใหญ่มีเจ้าของบ้านเป็นผู้ดูแลและให้บริการ ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีบริการการอ่าน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ส่วนใหญ่มีหนังสือส่งเสริมความรู้ทั่วไป ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนใหญ่มีความร่วมมือกับห้องสมุดประชาชน ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการและมีการเก็บสถิติการใช้บริการ 3) **ปัญหาและอุปสรรค และความต้องการในการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน** ส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคด้านทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ ส่วนความต้องการในการดำเนินงาน ส่วนใหญ่มีความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศ (Khunchangthong & Sueuthiskul, 2020)

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ยังมีบ้านหนังสือชุมชนเป็นจำนวนมากในจังหวัดพิษณุโลกที่การดำเนินงานยังไม่เป็นรูปธรรม และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ยังคงต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง และหน่วยงานเกี่ยวข้อง ตลอดจนเครือข่ายในชุมชนทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ที่มีจำนวนหมู่บ้านมากกว่า 1 พันแห่ง แต่มีจำนวนบ้านหนังสือไม่ถึงร้อยละ 10 ของจังหวัด การวิจัยระยะที่ 2 นี้เป็นการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยที่ได้จะช่วยให้การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การมีรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนที่ชัดเจน ช่วยให้บ้านหนังสือชุมชนต่าง ๆ ที่กำลังประสบปัญหาอยู่หรือกำลังดำเนินการจัดตั้งนำรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับบริบทของกระบวนการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันจะทำให้บรรลุเจตนารมณ์ของการจัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนให้เป็นแหล่งการอ่านที่ใกล้ตัวของชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน ป้องกันการลืมนหนังสือ และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) โดยได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก ด้วยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 5 คน บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 9 คน ครู กศน. ตำบล และเจ้าของบ้านหนังสือชุมชนที่ได้รับรางวัลบ้านหนังสือชุมชนต้นแบบระดับประเทศในจังหวัดพิษณุโลก อย่างละ 1 คน รวมเป็น จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประเด็นการสัมภาษณ์ประกอบด้วยบทบาทของบ้านหนังสือชุมชน นิยามของรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือ ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยผู้วิจัยนำสารสนเทศจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ประกอบการร่างรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยใช้เทคนิคการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 2 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ 1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการทดลอง คือ บ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 2 แห่ง คือ บ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ หมู่ 12 ตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก และบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ หมู่ 2 บ้านวังบอน ตำบลชัยนาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้เลือกสถานที่ทดลองรูปแบบโดยวิธีการแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งมีเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติของบ้านหนังสือชุมชนที่ใช้ในการทดลองรูปแบบการดำเนินงาน ดังนี้ 1) เป็นบ้านหนังสือชุมชนที่อยู่ในเขตชุมชนอำเภอเมือง จำนวน

1 แห่ง และ 2) อยู่นอกเขตอำเภอเมือง จำนวน 1 แห่ง 2. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ใช้เวลา จำนวน 6 เดือน คือ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้แบบสอบถามกับคณะกรรมการดำเนินงาน และผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ หมู่ 12 ต. บ้านกร่าง อ. เมือง จ.พิษณุโลก จำนวน 15 คน และคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ หมู่ 2 บ้านวังบอน ต. ชัยนาม อ. วังทอง จ. พิษณุโลก จำนวน 19 คน 2) **ผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชน** โดยกำหนดจำนวนผู้ใช้บริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของผู้ใช้เฉลี่ยต่อเดือน ตรวจสอบจากสถิติการใช้บริการของบ้านหนังสือชุมชนแต่ละแห่ง โดยแยกเป็นบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ มีผู้ใช้บริการเฉลี่ยต่อเดือน 50 คน ดังนั้นร้อยละ 80 ของผู้ใช้คือ 40 คน แต่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามได้จริงจำนวน 46 คน และบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ มีผู้ใช้เฉลี่ยต่อเดือน 60 คน ดังนั้นร้อยละ 80 ของผู้ใช้คือ 48 คน แต่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้จริง จำนวน 56 คน และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ทั้งสองแห่ง

เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน และ 2) แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชน หาคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน กำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ของข้อคำถามแต่ละข้อต้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงจะถือว่าใช้ได้ ซึ่งพบว่าแบบสอบถามทุกข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 **สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่า t-test independent

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก

รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกมี 6 องค์ประกอบ คือ 1. **โครงสร้างทางกายภาพ** ได้แก่ 1.1 สถานที่ตั้งควรเป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นสถานที่ที่คนใน

ชุมชนให้การยอมรับหรือมีความเห็นร่วมกัน 1.2 ลักษณะอาคารอาจเป็นมุมหนึ่ง/ส่วนหนึ่งของอาคาร หรือเป็นอาคารเอกเทศ มีป้ายชื่อบ้านหนังสือ 1.3 มีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศและการบริการผู้ใช้ 1.4 มีครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการให้บริการ 1.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้ตามความเหมาะสม 2. การบริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนตลอดจนองค์กรภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ มีการกำหนดนโยบาย/แผนพัฒนา/วัตถุประสงค์ของบ้านหนังสือชุมชนอย่างชัดเจน และควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ 3. **อาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน** คือ ผู้มีจิตอาสาช่วยเหลืองานส่งเสริมการอ่าน มีภูมิปัญญาหรือมีถิ่นที่อยู่ประจำหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ๆ เป็นผู้รักหนังสือ รักการอ่าน สามารถสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายวัย และที่สำคัญคือ เป็นผู้ที่คนในชุมชนไว้วางใจ ประกอบด้วย 1) เจ้าของบ้านหนังสือ และสมาชิกในบ้าน 2) ประชาชนทั่วไปที่มีจิตอาสา 3) พระภิกษุสงฆ์ สามเณร นักบวช 4) นักเรียน/นักศึกษา กศน. ศิษย์เก่า กศน. และ 5) บุคลากรของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อสม. พัฒนาชุมชน ผู้นำท้องถิ่น (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) 4. **บริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้** ควรจัดให้มี 4.1 การบริการสารสนเทศ ได้แก่ บริการการอ่าน บริการยืม-คืน บริการมุมความรู้เฉพาะด้านตามความสนใจ บริการให้ใช้บ้านหนังสือชุมชนเป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน เช่น เป็นที่พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับเกษตรตำบล กับพัฒนาชุมชน กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กับครู กศน. ตำบล เป็นที่ประชุมหมู่บ้าน/ชุมชน หรือองค์กรชุมชนต่าง ๆ ของหมู่บ้าน/ชุมชน ให้บริการข้อมูลข่าวสารของชุมชน จัดบริการเชิงรุกตามความเหมาะสม เช่น การพาเด็ก ๆ ไปอ่านหนังสือให้ผู้ป่วยที่โรงพยาบาลฟัง การอ่านหนังสือให้เด็กเล็กและผู้สูงอายุฟังตามบ้าน การนำหนังสือไปหมุนเวียนตามสถานที่ชุมชนต่าง ๆ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้คนในหมู่บ้านได้อ่านหนังสืออย่างทั่วถึง เป็นต้น จัดให้มีบริการพิเศษอื่น ๆ ตามความพร้อมหรือตามศักยภาพของบ้านหนังสือแต่ละแห่ง เช่น บริการให้ผู้สูงอายุยืมแว่นสายตา เป็นต้น 4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่กระตุ้นเร้าให้มีการใช้สารสนเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมหลากหลาย ปรับเปลี่ยนตลอดเวลา สอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน และควรจัดอย่างต่อเนื่อง วิธีนี้สอดคล้องกับแนวคิดหลักการบริหารห้องสมุดประชาชนแนวใหม่ที่กล่าวว่า การบริการสารสนเทศ ควรมีบริการที่มากกว่าการยืมหนังสือ บริการประชาชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน 5. **ทรัพยากรสารสนเทศ** ประกอบด้วย 5.1 มีทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายในรูปแบบของสิ่งตีพิมพ์ สิ่งไม่ตีพิมพ์ และ/หรือวัสดุอิเล็กทรอนิกส์ 5.2 เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีทรัพยากรสารสนเทศที่ส่งเสริมความรู้ทั่วไป การประกอบอาชีพ

สุขภาพ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ท้องถิ่น/ชุมชนของตน กฎหมาย การเมือง การปกครอง นวัตกรรมและเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพักผ่อนหย่อนใจ จรรโลงใจ 5.3 มีการจัดเก็บทรัพยากรอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการค้นหา และ 6. **เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน** ควรมีความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และประชาชน ในชุมชนในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เช่น ร่วมบริหารจัดการ การจัดหางบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ สถานที่ ร่วมระดมทรัพยากรสารสนเทศ ร่วมจัดบริการและกิจกรรม ร่วมเป็นอาสาสมัคร บ้านหนังสือ ร่วมดูแล พัฒนาและปรับปรุง ตลอดจนร่วมประชาสัมพันธ์ ดังนี้ ควรมีความร่วมมือหรือดำเนินการให้เกิดความร่วมมือระหว่างบ้านหนังสือชุมชนสังกัดอำเภอหรือต่างอำเภอกัน มีความร่วมมือกับห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดประเภทอื่น ๆ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นหรือองค์กรอื่นในท้องถิ่น โดยทำความร่วมมืออย่างเป็นทางการ ควรเข้าร่วมหรือดำเนินการให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายบุคคล/ชุมชน เครือข่ายภูมิปัญญาหรือเครือข่ายท้องถิ่นตามความพร้อมและลักษณะเด่นของท้องถิ่น

2. ผลการทดลองใช้และประเมินผลรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัด พิษณุโลก

2.1 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน จำนวน 2 แห่ง โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) บ้านหนังสือชุมชนซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านส่วนบุคคล คือ บ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ หมู่ 12 ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และ 2) บ้านหนังสือชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน คือ บ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ บ้านวังบอน หมู่ 2 ตำบลชัชชานาม อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก โดยนำรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เป็นระยะเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้ 1) การประชุมชี้แจงคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยบ้านเหนือรุ่งอรุณ ประชุมในวันที่ 2 มิถุนายน 2562 เวลา 16.30-19.00 น. ส่วนบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ ประชุมในวันที่ 31 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.00 – 16.30 น. 2) คณะกรรมการดำเนินงานของบ้านหนังสือชุมชนได้ลงมือปฏิบัติในสภาพพื้นที่จริง โดยนำรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน สรุปผลการทดลองได้พอสังเขปดังนี้

2.1.1 ผลการทดลองรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกโดยนำไปใช้กับบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ อำเภอวังทอง ด้านโครงสร้างทางกายภาพ คณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนได้เลือกทำเลที่ตั้งของบ้านหนังสืออยู่ที่วัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน/ชุมชน อีกทั้งยังตั้งอยู่ในที่ที่เป็นศูนย์รวมทาง

จิตใจของพุทธศาสนิกชน โดยมีการปรับปรุงศาลาอ่านหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่เดิมให้เป็นบ้านหนังสือชุมชนมีลักษณะเป็นอาคารไม้ทรงไทย ด้านบริหารจัดการ ได้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือ ซึ่งประกอบด้วย เจ้าอาวาสวัดเป็นประธานกรรมการ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 เป็นรองประธาน ตัวแทนประชาชนในชุมชน กรรมการวัด พระภิกษุสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนและตัวแทนคณะครู ในชุมชน ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอวังทอง ครู กศน. ตำบลชัยนาม อาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นกรรมการ และมีผู้แทนจากชุมชน จำนวน 1 คน เป็นกรรมการและเลขานุการ รวมสมาชิกทั้งสิ้น 19 คน ด้านอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน คณะกรรมการได้คัดเลือกจากประชาชนที่มีจิตอาสา มีความเสียสละเพื่อส่วนร่วม และรักงานบริการ จำนวน 2 คน ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครมีหน้าที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกต่อการใช้บริการ โดยมีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจัดอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครดังกล่าว ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ได้จัดให้มีบริการการอ่าน บริการยืม-คืน บริการมุมความรู้ด้านธรรมะ สุขภาพ จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยประสานงานกับโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนนำนักเรียนมาเข้าร่วมกิจกรรมเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ มีทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ ก่อให้เกิดรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น กิจกรรมฝึกอบรมการทำขนมบัวลอย กิจกรรมฝึกอบรมการทำอาหาร ไข่ชีวภาพ กิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้จากหลอดกาแฟ กิจกรรมการเพาะเห็ดนางฟ้า เป็นต้น ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ โดยได้รับความช่วยเหลือหลักจากห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอวังทอง ได้นำหนังสือมาหมุนเวียนให้บริการเดือนละ 1 ครั้ง และได้รับบริจาคหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ จากประชาชน และหน่วยงานในชุมชน ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความร่วมมือกับห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอวังทอง เพื่อหมุนเวียนทรัพยากรสารสนเทศ มีความร่วมมือกับผู้นำชุมชน และกลุ่มชมรมต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ให้ชุมชนใช้สถานที่บ้านหนังสือจัดกิจกรรม และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาและให้คำแนะนำ ปรับปรุงบ้านหนังสือชุมชน เป็นต้น

2.1.2 ผลการทดลองรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกโดยนำไปใช้กับบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ ตำบลบ้านกร่าง อำเภอเมือง ด้านโครงสร้างทางกายภาพ ได้ปรับปรุงพื้นที่ทั้งภายในและภายนอกบ้านหนังสือชุมชนให้มีความสวยงาม เป็นระเบียบ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างผ่อนคลาย มีความสุข มีการติดตั้งพัดลมเพดานภายใน

บ้านหนังสือให้มากขึ้น ขอรับบริจาคคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกว้าง ด้านการบริหารจัดการ ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ซึ่งประกอบด้วย เจ้าของบ้านซึ่งอดีตเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 12 เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน ผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน อาสาสมัครพัฒนาชุมชน จำนวน 2 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 4 คน เป็นกรรมการ และสมาชิกในบ้าน จำนวน 1 คน เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยคณะกรรมการมีมติให้ใช้สถานที่แห่งเดิมนี้เป็นที่ตั้งของบ้านหนังสือชุมชนเนื่องจากอยู่ในจุดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน ประกอบกับเจ้าของบ้านเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับและเคารพนับถืออย่างดียิ่งเจ้าชุมชนเพราะอดีตเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านดีเด่น 2 ปีซ้อนติดต่อกันแต่พ้นจากวาระเนื่องจากเกษียณอายุราชการ และเป็นบุคคลแรก ๆ ของจังหวัดพิษณุโลกที่ได้อุทิศตนโดยเสียสละบ้านตนเองให้เป็นห้องสมุดของชุมชน ด้านอาสาสมัครบ้านหนังสือ ประกอบด้วย คุณลุงสมหวัง น่วมมี และสมาชิกในบ้าน ได้แก่ ภรรยา และลูกอีก 2 คน ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครดูแลและให้บริการ นอกจากนี้ยังได้เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีจิตอาสาในชุมชนร่วมเป็นอาสาสมัครให้บริการและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ โดยมีสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นที่ปรึกษาและจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนและความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ได้จัดให้มีบริการการอ่าน บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ จัดให้มีมุมความรู้เกี่ยวกับอาชีพในชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอโดยได้รับการประสานความร่วมมือจากห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลก สำนักงาน กศน. จังหวัดพิษณุโลก สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เช่น โครงการบ้านหนังสือพูดได้ หนังสือเล่มแรก (Book start) เป็นต้น จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพโดยความร่วมมือกับพัฒนาชุมชนตำบลบ้านกว้าง กลุ่มแม่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ชกส.) เช่น การฝึกอบรมการทำน้ำปลา การทำสบู่ การทำน้ำยาล้างจาน โครงการผู้เฒ่ารอบบ้าน (ปลูกผักสวนครัว) เป็นต้น ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดหาหนังสือ วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อโสตทัศนศึกษาอย่างหลากหลาย โดยทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ภายใต้โครงการ “บูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานอุทยานการเรียนรู้และหน่วยงานภาคี” ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความร่วมมือกับสำนักงาน กศน. จังหวัด และห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิษณุโลกเพื่อให้คำปรึกษาด้านการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน และหมุนเวียนสื่อ มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในตำบลบ้านกว้าง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เกษตรตำบลบ้านกว้าง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ชกส.) โรงเรียนบ้านกว้าง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกว้าง

เป็นต้น เพื่อสนับสนุนงบประมาณ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ การฝึกอบรมอาชีพ รวมถึงการประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นต้น มีความร่วมมือกับ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อให้ คำปรึกษา ฝึกอบรมความรู้ด้านการดำเนินงานห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติงานห้องสมุดชุมชนภาคสนามของหลักสูตร บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีความร่วมมือกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ภายใต้โครงการ “บูรณาการความร่วมมือระหว่างสำนักงานอุทยานการเรียนรู้และหน่วยงานภาคี” เพื่อการจัดหาหนังสือ ฝึกอบรมบรรณารักษ์ และความร่วมมือในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนใน จังหวัดพิษณุโลก

2.2.1 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนใน ทักษะของคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ และบ้านหนังสือชุมชน วัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจากบ้านหนังสือชุมชน บ้านเหนือรุ่งอรุณ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.00) เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 46.70) มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 53.30) ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.00) ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายเฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 46.70) สำหรับผู้ตอบ แบบสอบถามจากบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.90) เป็นเพศ ชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี (ร้อยละ 47.40) มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 31.60) ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 42.10) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 5,000 บาท (ร้อยละ 36.80)

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยรวม พบว่า ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ และบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้าน หนังสือชุมชน โดยรวมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือ ชุมชนทั้งสองแห่งพบว่า มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้ว ประชานุรักษ์มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ ดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของ
ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนโดยรวม

รายการ	บ้านเหนือรุ่งอรุณ			วัดเกาะแก้วประชานุรักษ์			p-value
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล	
1. ด้านโครงสร้างทางกายภาพ	4.10	0.35	มาก	4.45	0.47	มาก	0.018
2. ด้านการบริหารจัดการ	4.30	0.36	มาก	4.29	0.33	มาก	0.932
3. ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	4.16	0.35	มาก	4.23	0.33	มาก	0.559
4. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	3.46	0.32	ปานกลาง	4.08	0.36	มาก	9.761
5. ด้านเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน	4.15	0.32	มาก	4.41	0.32	มาก	0.024
รวม	4.01	0.29	มาก	4.31	0.30	มาก	0.006

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วฯ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนสูงกว่าผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านโครงสร้างทางกายภาพ และด้านเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนด้านการบริหารจัดการ ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านทรัพยากรสารสนเทศ ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนทั้งสองแห่งมีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

2.2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ใช้บริการ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือบ้านเหนือรุ่งอรุณ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.20) เพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 39.10) การศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.(ร้อยละ 23.90) ส่วนใหญ่ เป็นนิสิต/ นักศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 37.00) เข้าใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 37.00) มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการคือ เพื่อการศึกษาค้นคว้า (ร้อยละ 56.50) ส่วนผู้ใช้บริการที่บ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์นั้น ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.30) เพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 20 ปี (ร้อยละ 30.40) ระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 48.20) เป็นนักเรียนมากที่สุด (ร้อยละ 23.20) เข้าใช้บริการสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง มากที่สุด (ร้อยละ 33.90) มีวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้บริการเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด (ร้อยละ 48.20) 2) ผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวม พบว่า ผู้ใช้บริการบ้านหนังสือวัด

เกาะแก้วประชานุรักษ์มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ใช้บริการทั้งสองแห่งพบว่า มีความพึงพอใจทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์มีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนโดยรวม

รายการ	บ้านเหนือรุ่งอรุณ			วัดเกาะแก้วประชานุรักษ์			p-value
	\bar{X}	S.D	แปลผล	\bar{X}	S.D	แปลผล	
1. ด้านโครงสร้างทางกายภาพ	4.07	0.41	มาก	4.62	0.18	มากที่สุด	<0.001
2. ด้านอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน	4.31	0.47	มาก	4.67	0.25	มากที่สุด	<0.001
3. ด้านบริการและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	4.05	0.36	มาก	4.27	0.25	มาก	0.000
4. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	3.89	0.55	มาก	4.28	0.38	มาก	0.000
รวม	4.05	0.35	มาก	4.52	0.17	มากที่สุด	<0.001

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้างทางกายภาพ สถานที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับการเป็นบ้านหนังสือชุมชนคือ ควรเป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นสถานที่ที่คนในชุมชนยอมรับหรือมีความเห็นร่วมกัน อาจเป็นบ้านส่วนบุคคล เช่น บ้านประชาชนผู้มีจิตอาสาทั่วไป บ้านผู้นำชุมชน และบ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านเสริมสวย สถานที่ราชการต่าง ๆ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) วัด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น สถานที่สาธารณะ เช่น ศาลาประชาคม อาคารอเนกประสงค์ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน ที่ทำการกลุ่มอาชีพ เป็นต้น ควรอยู่ติดถนน มีการคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในที่มองเห็นได้ง่าย ปลอดภัย ไม่อยู่ในที่ลับตา อยู่ใกล้ร้านค้า ตลาด สถานที่ราชการ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้าไปง่าย และสะดวก สภาพแวดล้อมดี ร่มรื่น เงียบสงบ อากาศปลอดโปร่ง ไม่มีเสียง และกลิ่นรบกวน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Changket (2011) ซึ่งระบุว่า สถานที่ตั้งของห้องสมุดชุมชนควรอยู่ใกล้ชุมชนและแหล่งเรียนรู้อื่นในชุมชนนั้น มีระยะทางประมาณ 100 เมตร และสอดคล้องกับแนว

ทางการบริหารจัดการบ้านหนังสือชุมชนที่กำหนดว่า สถานที่จัดตั้งบ้านหนังสือชุมชนควรพิจารณาจากสถานที่ที่ใช้บริการสะดวก เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ได้รับอนุญาตจากเจ้าของบ้านหรือสถานที่นั้น ๆ สอดคล้องกับมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประเภทที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (Department of Local Administration: DLA., 2006) ซึ่งกำหนดว่า ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ชุมชนมีทำเลที่เป็นศูนย์รวมของหมู่บ้าน/ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจ เช่น ศาลา วัด ศาลาประชาคม และศาลาร่วมใจ เป็นต้น มีสภาพแวดล้อมที่ดี อากาศปลอดโปร่ง ร่มรื่น และปลอดภัย ลักษณะของอาคารอาจเป็นมุมหนึ่ง ส่วนหนึ่งของอาคาร หรือเป็นอาคารเอกเทศ โดยอาคารต้องมีความมั่นคงถาวร แข็งแรง ป้องกันแสงแดดและฝนได้ มีป้ายชื่อบ้านหนังสือชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Changket (2011) ที่พบว่า รูปแบบห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สถานที่ควรเป็นอาคารชั้นเดียวหรือสองชั้นเพื่อให้บริการสะดวก และสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตของ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park, 2014) ที่กล่าวว่า ห้องสมุดชุมชนควรมีที่ตั้งและอาคารของตนเอง หรือใช้สถานที่ที่มีอยู่เดิม แต่ต้องไม่ผูกติดกับการบริหารจัดการอยู่กับเจ้าของสถานที่ และทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกถึงความเป็นกลางของสถานที่ การออกแบบและตกแต่งทั้งภายในและภายนอกให้สวยงาม ทันสมัย มีความกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น โดยผสมความทันสมัยและมีเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Yooktatat (2003) ที่กล่าวถึงลักษณะของห้องสมุดประชาชนแนวใหม่ด้านสภาพแวดล้อมไว้ว่า ควรมีความกลมกลืนกับท้องถิ่น มีการใช้วัสดุท้องถิ่นเพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และสอดคล้องกับแนวคิดห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน (NFE., 2016) ที่ระบุว่า ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อมของห้องสมุดประชาชนควร เน้นอาคารและมีพื้นที่ที่สวยงาม ทันสมัย สะดวกสบาย เข้าใช้ได้ง่าย การออกแบบมีเอกลักษณ์เฉพาะแห่ง เน้นสถาปัตยกรรมท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการ บ้านหนังสือชุมชนควรมีการบริหารจัดการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ เปิดโอกาสให้ชุมชน ตลอดจนองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ บริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งอาจประกอบด้วย เจ้าของบ้านหนังสือชุมชน อาสาสมัคร กศน. ผู้นำชุมชน พ่อครูภูมิปัญญา ตัวแทนจากองค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พัฒนาการ นักวิชาการ ข้าราชการบำนาญ ตัวแทนประชาชนในชุมชน กลุ่มเด็กและเยาวชน พระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Changket (2011) ซึ่งพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการห้องสมุดชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ การมีคณะกรรมการดำเนินงาน มีงบประมาณจากท้องถิ่นให้การสนับสนุนจะช่วยให้การบริหารจัดการเป็นเครื่องมือสำคัญในการ

ขับเคลื่อนให้การพัฒนาห้องสมุดชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยคณะกรรมการควรมาจากกลุ่มบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ดังที่ Chalarak (n.d.) ได้กล่าวว่า บุคลากรของชุมชนที่มีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย พ่อครูภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 อาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เป็นผู้มีจิตอาสาช่วยเหลืองานส่งเสริมการอ่าน มีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่ประจำหมู่บ้านนั้น ๆ เป็นผู้รักการอ่าน และเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากคนในชุมชน อาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชนประกอบด้วย เจ้าของบ้านและสมาชิกในบ้านซึ่งเป็นผู้สนับสนุนสถานที่ตั้งบ้านหนังสือชุมชน เป็นผู้มีจิตอาสาให้บริการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ประชาชนทั่วไปที่มีจิตอาสา พระภิกษุสงฆ์ สามเณร นักบวช นักเรียน/นักศึกษา กศน./ศิษย์เก่า กศน. บุคลากรของหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Northern Non-Formal and Informal Education. (2014) ซึ่งพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านในบ้านหนังสืออัจฉริยะคือ ให้ประชาชนในชุมชนร่วมเป็นอาสาสมัครบ้านหนังสืออัจฉริยะเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 4 บริการและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ บ้านหนังสือชุมชนควรจัดให้มีบริการพื้นฐาน เช่น บริการยืม-คืน บริการการอ่าน และบริการสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นต้น บริการพิเศษและ/หรือบริการเชิงรุกตามความสนใจและความต้องการของชุมชน เช่น บริการสารสนเทศท้องถิ่น บริการให้ใช้บ้านหนังสือเป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชน การอ่านหนังสือหรือเล่านิทานให้เด็กเล็กและผู้สูงอายุฟังตามบ้าน บริการส่งหนังสือให้ผู้ใช้ถึงบ้าน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 หมวด 6 การบริการ ที่ระบุว่า ห้องสมุดประชาชนควรจัดบริการพื้นฐานและกิจกรรมเชิงรุกโดยหลักความเท่าเทียมกันและทั่วถึง ให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสภาพท้องถิ่น และมีการพัฒนาคุณภาพการบริการอย่างต่อเนื่อง (Thai Library Association: TLA, 2007) และสอดคล้องกับแนวคิดห้องสมุดมีชีวิตตามแนวคิดของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (NFE., 2016) ที่ระบุว่า ห้องสมุดประชาชนมีชีวิตควรมีบริการสารสนเทศที่ทันสมัยหลายรูปแบบ ทั้งบริการพื้นฐานและบริการเชิงรุก เช่น บริการมุมมองความรู้จากวิถีชีวิตชาวบ้าน และการจัดบริการมูคูหนังสือ ฟังเพลงตามข่าวจากสื่อมัลติมีเดีย มีบริการทำต้นฉบับหนังสือ บริการอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Office of the National Education Commission: ONEC (2003) และ Kaewtraiha (2014) ที่กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 ควรมีคุณลักษณะดังนี้ มีมุมบริการหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มุมนิทรรศการ มุมพบปะแนะแนวการศึกษาหรือมุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมโสตทัศนูปกรณ์ มุมเทคโนโลยีสารสนเทศ และมุมข้อมูลชุมชนหรือข้อมูลท้องถิ่น ในส่วนของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ นั้น บ้านหนังสือชุมชนควรจัดกิจกรรมกระตุ้นรื้อให้มีการใช้สารสนเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาห้องสมุดประชาชนมีชีวิตตามแนวคิดของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (NFE., 2016) คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีการสอบถามความต้องการจัดกิจกรรมกับผู้ใช้ โดยกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต 3 ด้าน ได้แก่ อาชีพ ทักษะชีวิต พัฒนาสังคมและชุมชน จัดกิจกรรมฝึกอบรม ปฏิบัติจริง มีวิทยากรให้คำแนะนำ จนกระทั่งได้ชิ้นงาน มีการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตลอดทั้งปี ตามเทศกาล วันสำคัญ และวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ มีกิจกรรมนันทนาการ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Charoensak (2014) พบว่า แนวคิดของห้องสมุดมีชีวิตในด้านกิจกรรม คือ ห้องสมุดควรมีกิจกรรมที่ให้ความรู้ ความสุข และความบันเทิงอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมให้หลากหลายและมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาและต่อเนื่อง การจัดอบรมวิชาชีพระยะสั้น การอบรมเทคนิคการสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 5 ทรัพยากรสารสนเทศ บ้านหนังสือชุมชนควรมีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายตอบสนองความต้องการของประชาชนและสภาพท้องถิ่น โดยมีเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ทั่วไป การประกอบอาชีพ สุขภาพและที่อยู่อาศัย ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี คติชนวิทยา ท้องถิ่น/ ชุมชนของตน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต การเป็นพลเมืองที่ดี กฎหมาย การเมือง การปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นวัตกรรมและเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การพักผ่อนหย่อนใจ จรรโลงใจ และควรมีทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้ใช้แต่ละช่วงวัย โดยจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อสะดวกต่อการค้นหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Charoensak (2014) พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ ทรัพยากรสารสนเทศในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ต้องให้บริการทุกคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน และแหล่งทรัพยากรทั้งหมดของชุมชนจะต้องตอบสนองความต้องการคนในชุมชน เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เป็นสถานที่รวบรวมแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม สื่อพื้นบ้าน การละเล่น เพลง และการแสดง ฯลฯ และสอดคล้องกับ

มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2550 หมวด 5 ทรัพยากรสารสนเทศ (TLA, 2007) ที่ระบุว่า ห้องสมุดประชาชนควรมีทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบครอบคลุมเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและสภาพท้องถิ่น มีการดำเนินการจัดเก็บอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ และมีเครื่องมือสืบค้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

องค์ประกอบที่ 6 เครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน การดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนให้เกิดความสำเร็จอย่างยั่งยืน ควรร่วมมือหรือดำเนินการให้เกิดความร่วมมือระหว่างบ้านหนังสือชุมชนสังกัดอำเภอเดียวกัน หรือต่างอำเภอด้วยกัน ควรมีความร่วมมือกับห้องสมุดประเภทอื่น ๆ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นหรือองค์กรอื่นในท้องถิ่น โดยทำความร่วมมืออย่างเป็นทางการสำหรับรูปแบบความร่วมมือนั้น สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้วยการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่จัดตั้งบ้านหนังสือ ร่วมคัดเลือกและ/หรือเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน อาสาสมัครบ้านหนังสือ จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ จัดบริการและกิจกรรมห้องสมุด และร่วมประชาสัมพันธ์บ้านหนังสือชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับมาตรฐานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ของ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (DLA., 2006) ที่ระบุไว้ในมาตรฐานที่ 7 การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/ชุมชนมีกลุ่มคนหรือองค์กรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือบริการรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับคณะกรรมการที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Charoensak (2014) ซึ่งพบว่า แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนแนวใหม่ในด้านเครือข่าย คือ ดำเนินการในรูปของภาคีเครือข่ายเพื่อขยายการให้บริการร่วมกัน มีการจัดตั้งคณะกรรมการภาคีเครือข่ายและดำเนินงานร่วมกันกับหน่วยงานเครือข่ายห้องสมุดอื่น ๆ ในการส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงความรู้ สร้างพันธมิตรและเครือข่ายเพื่อใช้ทรัพยากรและทุนทางสังคมในการจัดการเรียนรู้ในห้องสมุดประชาชน รวมถึงภูมิปัญญาในชุมชน

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก

1. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ และบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน โดยรวมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกมีกรอบแนวทางการบริหารจัดการและการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนซึ่งอยู่ในรูปคณะกรรมการเข้าใจได้ตรงกัน มีการเผยแพร่รูปแบบให้ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบในหลากหลายช่องทางอย่างกว้างขวาง

และทั่วถึง รวมถึงคณะกรรมการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนประกอบด้วยบุคคลทุกภาคส่วนในชุมชน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ทำให้เกิดความรักความสามัคคี ตระหนักถึงคุณค่าของตน และการรับรู้การเป็นเจ้าของร่วมกัน จึงทำให้มีความพึงพอใจในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ajanatorn (2009) ที่พบว่า ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนในจังหวัดเลยโดยภาพรวมในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานของห้องสมุดประชาชนได้รับความช่วยเหลือจากทุกภาคส่วนทั้งจากบุคลากรในหน่วยงานและภาคีเครือข่าย มีการประชุมวางแผนทำงานร่วมกันทำให้เกิดการติดต่อและประสานงานกับเครือข่ายอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Charoensak (2014) ซึ่งพบว่า ปัจจัยการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายปัจจัยหนึ่งคือ การบริหารจัดการเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน โดยคณะกรรมการบริหารเป็นบุคคลในชุมชนย่อมจะเข้าใจในบริบทและความต้องการของคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้คณะกรรมการดำเนินงานมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในทุก ๆ ด้าน

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนทั้งสองแห่งพบว่า มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนสูงกว่าผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้านโครงสร้างทางกายภาพ และด้านเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ตั้งอยู่ในจุดที่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน/ชุมชน อีกทั้งยังตั้งอยู่ในที่ที่เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของพุทธศาสนิกชน มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการโดยใช้หลัก “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) อันประกอบไปด้วย 1) ภาคประชาชน (บ้าน) ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน บ้านวังบอน หมู่ที่ 2 ตำบลชัยนาม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานชมรมคนหัวใจเพชรจังหวัดพิษณุโลก ประธานชมรมผู้สูงอายุตำบลชัยนาม กรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมู่ 2 ปราชญ์ชาวบ้าน 2) ภาควัด ประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอวังทองและเจ้าอาวาสวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดแทนพระสงฆ์ ไวยาวัจกรวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ และ 3) ภาคสถานศึกษาและส่วนราชการ (โรงเรียน) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนราษฎร์อุปถัมภ์ ตัวแทนคณะครู ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอวังทอง ครู กศน. ตำบลชัยนาม และอาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จากองค์ประกอบของคณะกรรมการดำเนินงานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง บ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์เปิด

โอกาสให้ชุมชนทุกภาคส่วนทั้งในและนอกชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงาน บ้านหนังสือชุมชนจึงทำให้ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์จึงมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนในจังหวัดพิษณุโลกด้านโครงสร้างทางกายภาพ และด้านเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Charoensak (2014) ซึ่งพบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนเพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนทั้งในฐานะผู้ใช้ บุคลากร และภาคีเครือข่าย

2. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนของผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณส่วนใหญ่เพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 20-30 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ส่วนใหญ่เป็นนิสิต/ นักศึกษา เข้าใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนเพื่อการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับสูงสุด ส่วนผู้ให้บริการผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์นั้น ส่วนใหญ่เพศหญิง มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นิสิต/ นักศึกษา และอาชีพเกษตรกร เข้าใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้บริการส่วนใหญ่เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sacchanand (2007) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุต่ำกว่า 20 ปี การศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา เป็นนักเรียน มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดประชาชนเพื่อการค้นคว้าเหตุผลในการใช้ห้องสมุดประชาชน ได้แก่ มีเวลาว่าง/ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และสถานที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ใกล้ สะดวกในการเดินทาง และผลการวิจัยของ Charoensak (2014) ที่พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากคุณลักษณะของบุคคล และวัตถุประสงค์ของผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนแสดงให้เห็นว่า บ้านหนังสือชุมชนได้มีบทบาทสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วย

2.2 ผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนทั้งสองแห่งมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานของบ้านหนังสือชุมชนทุกด้านในระดับมากขึ้นไป โดยด้านที่ผู้ให้บริการบ้านหนังสือชุมชนมีความพึงพอใจเป็นอันดับสูงสุดคือ ด้านอาสาสมัครบ้านหนังสือชุมชน และด้านโครงสร้างทาง

กายภาพในระดับสูงสุด ทั้งนี้เพราะบ้านหนังสือชุมชนเกิดจากแนวคิดของ สำนักงาน กศน. (NFE., 2016) ที่ต้องการให้ประชาชนในชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้าน เพื่อสร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน ป้องกันการลืมนั่งโต๊ะ เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่ร่วมคัดเลือกสถานที่ตั้ง เป็นคณะกรรมการบริหารจัดการ เป็นอาสาสมัครให้บริการและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ร่วมดูแล พัฒนา ปรับปรุง และร่วมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น จึงทำให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของหรือเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญจึงเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ สอดคล้องกับการวิจัยของ Ajanatorn (2009) ซึ่งพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อบริการและกิจกรรมของห้องสมุดประชาชนเนื่องจากผู้ใช้บริการได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของห้องสมุดมากที่สุด ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจึงเป็นจุดแข็งที่ห้องสมุดชุมชนหรือแหล่งสารสนเทศในชุมชนอื่น ๆ ต้องให้ความสำคัญ ดังผลการศึกษาของ Charoensak (2014) ซึ่งพบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนแนวใหม่เพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสังคมแห่งการเรียนรู้ประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานห้องสมุด ให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการบริหารและดำเนินงานจัดกิจกรรมห้องสมุด มีส่วนร่วมในการพัฒนา และเป็นหุ้นส่วนกัน (Stakeholders) จะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของห้องสมุดในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ จากผลการประเมินการทดลองใช้รูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน 2 แห่ง คือ บ้านหนังสือชุมชนบ้านเหนือรุ่งอรุณ ตั้งอยู่ที่บ้านของผู้ใหญ่บ้าน และบ้านหนังสือชุมชนวัดเกาะแก้วประชานุรักษ์ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นส่วนรวม พบว่า ผู้ดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชน และผู้ใช้บริการบ้านหนังสือชุมชนจากทั้งสองแห่ง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการดำเนินงานทุกด้านในระดับมากขึ้นไป ดังนั้นจึงนำรูปแบบการดำเนินงานบ้านหนังสือชุมชนที่พัฒนาขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้ในการคัดเลือกสถานที่ที่เหมาะสมได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะบ้านหนังสือชุมชน ซึ่งเป็น โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุดชุมชน (ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ที่อยู่ในการดูแลรับผิดชอบของ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นจึงควรมีการ

ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานห้องสมุดชุมชนในความรับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ห้องสมุดชุมชนสังกัดกรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ห้องสมุดชุมชนที่ดำเนินการโดยเทศบาล ห้องสมุดชุมชนที่ดำเนินการโดยสมาคม และมูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุดชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานสากล สนับสนุน ส่งเสริมแนวคิดและหลักการของการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาประชาชนให้เป็นผู้ใฝ่รู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมการเรียนรู้

References

- Ajanatorn, N. (2009). **Cooperative networking models for public libraries in Thailand and Lao People's Democratic Republic : A case study in Loei province and in Vientane.** (Doctoral dissertation, Ph.D. in Regional Development Strategies, Loei Rajabhat University, Thailand). [In Thai]
- Chalarak, T. (n.d.). **Community learning center for lifelong learning education.** n.p. [In Thai]
- Changket, S. (2011). **Development of community library: A model for the promotion of lifelong learning.** (Doctoral dissertation, Ph D. in Lifelong Education and Human Development, Silpakorn University, Thailand). [In Thai]
- Charoensak, R. (2014). **The Development of living library model for life-long learning in community.** (Doctoral dissertation, Ph.D. in Khon Kaen University, Thailand). [In Thai]
- Charoenket, T. (2008). **A Living library model for Roi-Et Rajabhat Universtiy.** (Master of Arts thesis in Library and Information Science, Khon Kaen University, Thailand). [In Thai]
- Department of Local Administration. (2006). **Community education center standard.** DLA. [In Thai]
- Kaewtraiha, T. (2014, January). Library operations according to the education act 1999. **Non-Formal Education Journal.** 3(2), 5-14. [In Thai]
- Khunchangthong, N. & Sueuthiskulj, P. (2020, July-December). The Operating of community learning center in Phitsanulok province. **Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University.** 13(2), 27-38. [In Thai]

- Northern Non-Formal and Informal Education. (2014). **A model of community participation to promote reading in the smart book house.** n.p. [In Thai]
- Office of the National Education Commission: ONEC. (2003). **Managing lifelong learning resources: Public libraries.** ONEC. [In Thai]
- Office of the Non-Formal and Informal Education: NFE. (2014). **Operational focus policy of the Office Non-Formal and Informal Education of fiscal year 2013.** NFE. [In Thai]
- Office of the Non-Formal and Informal Education: NFE. (2016). **Operational guidelines for community book house.** Bangkok: NFE. [In Thai]
- Sacchanand, C. (2007). **Evaluation of the performance of public libraries in Thailand in accordance with the public library standard.** ONEC. [In Thai]
- Thai Library Association: TLA. (2007). **2007 Public library standard.** Retrieved April 14, from http://www.tha.or.th/people_lib_standard.pdf
- Yooktatat, K. (2003). **Guidelines for organizing activities to promote learning.** Bangkok: NFE. [In Thai]